

Het is een taboe, maar het moet wel gebeuren

SeksZorg Iemand die zijn eigen billen niet kan afvegen, krijgt de zorg daarvoor vergoed. Maar wat als masturberen niet lukt door een beperking? Voor hen bestaat 'sekszorg', vanaf ongeveer 135 euro per uur.

DAAN BORREL

Ik neem altijd een chocolaatje mee, of een bosje bloemen. Om het ijs een beetje te breken." Aan het woord is een 55-jarige vrouw uit het oosten van Nederland, die niet met haar naam in de krant wil.

De vrouw heeft een ongewone bijbaan. Ze is seksverzorgster. Eén keer per week, naast haar werk in de reguliere thuiszorg, gaat ze als freelancer langs bij cliënten met seksuele behoeftes. Zelfs haar omgeving weet niets van haar tweede baan af. „Het is een taboe. Maar het moet wel gebeuren.”

In Nederland wonen ruim één miljoen mensen met een beperking, volgens cijfers van de Rijksoverheid. Dat kan een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking zijn. Onder deze groep mensen is er veel meer behoefte aan het uiten en beleven van seksualiteit dan waar nu aandacht voor is, zegt Yuri Ohlrichs, seksuoloog bij de Nederlandse Vereniging Voor Seksuologie.

Iedereen krijgt ermee te maken

Dat merkte ook Loet Berkelmans die in 2005 FleksZorg oprichtte, een bedrijf dat 'sekszorg' biedt aan mensen met een beperking. Voor die tijd werkte ze ook in de zorg, op de vloer en in de organisatie. Ze kwam vaak in contact met gefrustreerde cliënten. „Iedere verpleegkundige krijgt te maken met seksueel intimiderend gedrag”, zegt ze. „Bijvoorbeeld een bejaarde die een jonge verpleegkundige vraagt zijn voorhuid goed te wasen.”

Berkelmans noemt ook het voorbeeld van een demente man die de hele tijd aan zijn penis zit, van wie de handen moeten worden vastgebonden. „Seks is een eerste levensbehoefte. Als je je eigen seksualiteit zelf niet kunt invullen, vind ik dat deze dienst onder de zorg hoort.” Het onderwerp was onbespreekbaar op de plek waar Berkelmans destijds werkte. Ze pakte haar spullen en zette FleksZorg op.

Haar bedrijf heeft inmiddels zo'n 1.600 cliënten tussen 18 en 95 jaar, van hen is 2 procent vrouw. Hun beperkingen zijn wisselend. Cliënten die extreem autistisch zijn en daardoor zelf nooit voor een intieme relatie kunnen zorgen. Of bejaarden die hun partner hebben verloren. „Cliënten moeten in een intakegesprek met iemand van kantoor eerst figuurlijk met de billen bloot. En ze kunnen niet van tevoren een verzorger kiezen uit een fotoboek.”

De zogenoemde snoezel- en verenzorg van FleksZorg biedt twee opties: basiszorg zonder intiem contact (douchen, masseren, zoenen, helpen met masturberen) of mét intiem contact. Extreme varianten van seks behoren niet tot de opties. Een uur verenzorg begint vanaf 135 euro per uur.

Bij FleksZorg werken 35 actieve seksverzorgenden tussen 18 en 65 jaar. Op freelance basis, want een baas mag van vaste werknemers geen seksuele handelingen vereisen. De actieve seksverzorgenden zijn grotendeels vrouw, want maar 3 procent van de cliënten vraagt om een mannelijke seksverzorgende. Een freelance klus verdient minimaal 90 euro bruto per uur.

In Nederland zijn er ongeveer zes organisaties en een paar individuele aanbieders van seksuele diensten voor mensen met een beperking. Zij ambiëren geen positie als zorgaanbieder, wat FleksZorg wel wil.

Een jaar sparen voor sekszorg

Maar hoe graag FleksZorg dit ook wil, officieel worden ze niet als zorgdienst gezien. Hulpverleners in de zorg zijn namelijk strafbaar als zij seksuele handelingen uitvoeren met hun cliënten, zo bepaalt de wet in Nederland.

Seksuele dienstverlening valt niet onder de Wet langdurige zorg, wat betekent dat de dienst niet door het CIS (de partij die zorgaanvragen beoordeelt) wordt vergoed. Ook valt sekszorg officieel niet onder het persoonsgebonden budget en is het binnen instellingen nog erg moeilijk om sekszorg aan te kaarten. Gemeentes beslissen individueel of zij voor een vergoeding zorgen onder de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Het gevolg is dat de ene gemeente seksuele dienstverlening wel vergoedt en de andere niet. Waarom sekszorg niet wordt vergoed, is een vraag die moeilijk te beantwoorden is. En daarom misschien onbesproken blijft. „Seks voor geld is onbespreekbaar”, zegt Berkelmans, „en voor minder toebedeelde al helemaal.” Sommige cliënten sparen een jaar lang voor deze zorg.

Seksuoloog Ohlrichs vindt dat het gemakkelijker zou moeten zijn voor mensen met een beperking om een vergoeding te krijgen. „Seks geeft kwaliteit aan het leven. Voor mensen met een beperking kan het helpen tegen de pijn, maar het is ook belangrijk voor het ontdekken van het eigen lichaam en zelfbeeld.”

Maar, zo geeft hij ook toe, het uitvoeren is lastig. „Als de overheid de seksuele dienstverlening onder de zorg zou laten vallen, hoe wordt dan bepaald voor wie wel een vergoeding geldt en voor wie niet? En hoe vaak per jaar moet het worden vergoed? Daar is geen onderzoek naar gedaan.”

Dat sekszorg tot de zorg behoort, is in elk geval duidelijk voor de 55-jarige seksverzorgster uit het oosten des lands. „Ik doe dit niet alleen voor het geld. Het werk raakt me. Cliënten stralen zoveel meer zekerheid en zelfvertrouwen uit. Soms alleen al door een hand vast te houden.”

„Ik neem een bosje bloemen mee, om het ijs te breken”. FOTO THINKSTOCK